Deloitte
Statsautoriseret
Revisionspartnerselskab
CVR-no: 33 96 35 56
Weidekampsgade 6
DK-2300 Copenhagen S

Phone: +45 36102030
www.deloitte.dk

12. november 2023

Udenlandspendlernes betydning for den færøske samfundsøkonomi

En fjernelse af skattefradrag for færinger, som er beskæftiget i udlandet vil – alt andet lige – betyde et øget skatteprovenu i lands- og kommunekasserne på ca. 43 mio. kr. årligt ifølge det færøske Finansministerium. Samtidig vil de reducerede fradragsmuligheder give de pendlende færinger incitament til at finde beskæftigelse på Færøerne og dermed være med til at udfylde efterspørgslen efter arbejdskraft på et stadigt mere presset færøsk arbejdsmarked.

Dette er hovedargumenterne fra blandt andre Landsstyret i den aktuelle debat om at fjerne eller reducere fradragsmulighederne for de færøske udenlandspendlere.

Argumenterne er valide. Således har den økonomiske litteratur i flere studier dokumenteret, hvordan skat, afgifter og rejseomkostninger har stor betydning for arbejdstagernes pendlingsmønstre og mobilitet.

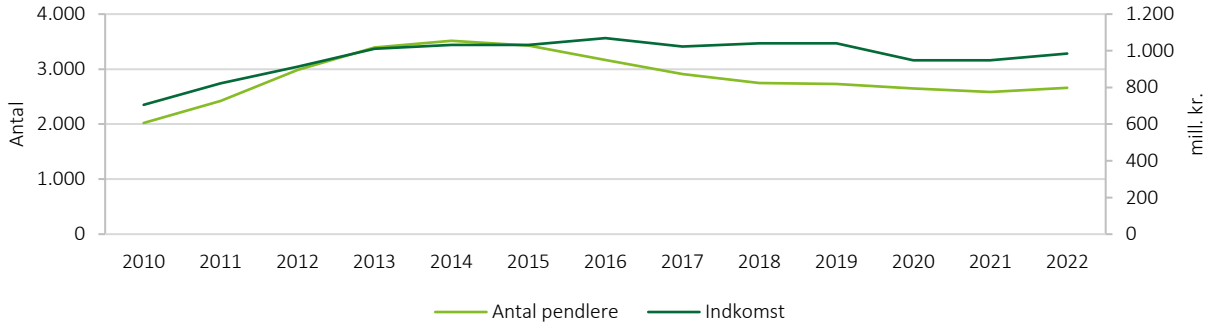
Men i en lille, åben økonomi som den færøske, hvor ca. 8% af befolkningen i den arbejdsduelige alder helt eller delvist var udenlandspendlere i 2022, vil en sådan skatteomlægning også få afledte konsekvenser for den færøske samfundsøkonomi.

En politisk beslutningsproces om en eventuel afskaffelse af udenlandsfradraget bør derfor også tage højde for disse mulige afledte konsekvenser, idet omkostningerne relateret hertil kan udligne – eller reducere - de forventede gevinster i form at et øget skatteprovenu.

I dette notat beskriver vi en række centrale forhold samt overvejelser, som en politisk beslutningsproces omkring en skatteomlægning målrettet udenlandspendlere bør inkludere. Vi gør os ikke til dommere over, hvorvidt skatteudspillet samlet set er en gevinst eller et tab for den færøske samfundsøkonomi. Vores ærinde er at fremhæve en række konsekvenser, hvis relaterede omkostninger bør sammenholdes med de forventede gevinster ved skatteudspillet.

Udenlandspendlere på Færøerne og deres indkomst
Antallet af udenlandspendlere på Færøerne - altså personer, som arbejder i udlandet, men er bosiddende på Færøerne, er steget siden begyndelsen af 2000'erne og har været stabilt mellem 2.500 og 3.000 siden 2016. Denne udvikling svarer til tendenserne beskrevet i rapporten "Føroysk arbeiðsmegi uttanlands" fra 2014[1]. Lønindkomsten[2] fra disse pendlere har også stabiliseret sig og ligger på omkring 1 milliard kr. Figur 1 illustrerer sammenhængen mellem antallet af udenlandspendlere og den samlede lønindkomst tjent i udlandet.

[1] Vi er i øjeblikket i gang med at opdatere væsentlige dele af denne rapport. Og dette notat er blandt andet baseret på foreløbige resultater fra dette arbejde. Estimaterne præsenteret i dette notat er derfor også foreløbige og kan blive kvalificeret og justeret i den endelige rapport.
[2] TB01010 Rakstrarviðskifti gjaldsjavnans, høvuðstøl (1998-2022)

Figur 1 Antal udenlandspendlende færinger og deres lønindkomst over tid (2010-2022)
Kilde: TAKS og betalingsbalancestatistikken

En væsentlig del af denne lønindkomst bliver anvendt af de pendlende færinger eller deres husstand på Færøerne. Dermed bidrager lønindkomsten dels til direkte offentlige indtægter i form af moms og andre vareafgifter, samt indirekte indtægter via de afledte økonomiske aktiviteter, som jo også beskattes.

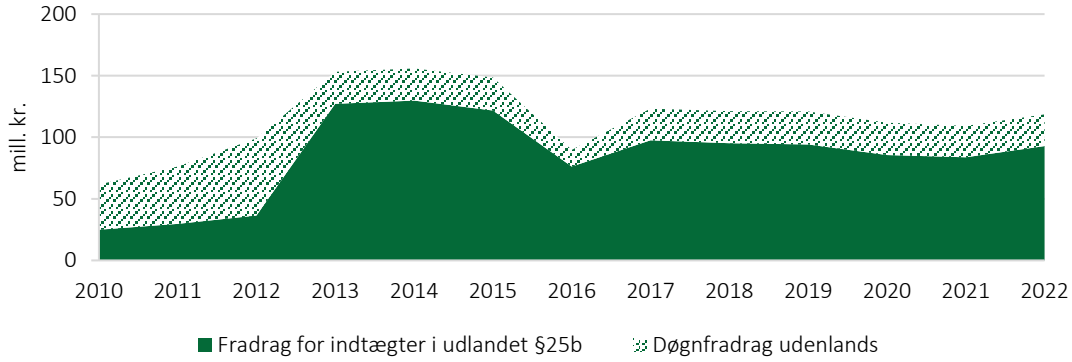
Direkte og indirekte offentlige indtægter af lønindkomst tjent i udlandet
De direkte offentlige indtægter i form af moms og andre vareafgifter kan forsigtigt estimeres til cirka 15% af lønindkomsten svarende til ca. 150 mio.kr.[3] Ifølge rapporten fra 2014 estimeres det, at den afledte økonomiske aktivitet, genereret af pendlere, udgør omkring 40% af den samlede lønindkomst fra udlandet. Med andre ord bidrager lønindkomst fra færinger, som arbejder i udlandet, direkte til den økonomiske aktivitet på Færøerne svarende til 40% af lønindkomsten. Med den aktuelle økonomiske aktivitet svarer det til omkring 400 millioner kr. årligt fra pendlernes lønindkomst.

Denne økonomiske pengestrøm har en betydelig indvirkning på Færøernes økonomi. Med afsæt i det beregnede skattetryk for Færøerne på 41% i 2022 kan man regne med, at de 400 mio.kr. i økonomisk aktivitet har aflejret sig i skatte- og afgiftsindtægter for ca. 165 mio.kr.

Således genererer pendlernes årlige lønindkomst på cirka 1 milliard kroner i 2022 et provenu til landskassen og kommunekasserne på ca. 300 mio.kr. i form af direkte momsindtægter på ca. 150 mio.kr. samt indirekte indtægter på 165 mio.kr. fra de afledte økonomiske aktiviteter.

En afskaffelse af skattefradraget kan derfor have potentielle negative konsekvenser for den økonomiske aktivitet, som pendlende færinger i øjeblikket bidrager med til samfundsøkonomien. Figur 2 giver et overblik over de nuværende fradrag for indtægter i udlandet og døgnfradrag i udlandet. Det skal dog nævnes, at skatteudspillet ikke rammer de cirka 350 færinger ansat på DIS-skibe.

[3] Ca. 750 mio.kr. af de 1.000 mio.kr. i indkomst fra udlandet bliver brugt på Færøerne og udløser momsindtægter (momssats = 25%) for 150 mio.kr.

Figur 2 Fradrag (2010-2022)
Kilde: TAKS

Mulige konsekvenser af skatteudspillet
Det foreslåede skatteudspil[4] sigter mod at fjerne fradraget for indkomst i udlandet for §25b samt døgnfradraget på 300 kr. pr. dag i udlandet. Ifølge Finansministeriets notat svarer dette til en årlig gevinst på omkring 43 millioner kr., heraf 38 mio.kr. fra at fjerne §25b fradraget og ca. 5 mio.kr. fra at fjerne døgnfradraget.

En sådan ændring kan imidlertid resultere i en reduktion af den samlede økonomiske aktivitet genereret af de pendlende færinger. Dette kan påvirke de midler, der i øjeblikket bidrager til den færøske økonomi og udgør en væsentlig del af den disponible nationalindkomst. Det er vigtigt at overveje de potentielle konsekvenser for samfundsøkonomien, både positive og negative, og afveje gevinsterne mod omkostningerne, såsom reduceret økonomiske aktiviteter og fraflytning, der kan opstå som følge af dette forslag.

Det er bemærkelsesværdigt, at sammenlignet med andre nordiske lande udgør pengeoverførsler (eng. *remittance inflows*) en relativt stor andel af BNP på Færøerne. Denne andel udgør omkring 5%[5], hvilket er betydeligt højere end fx Danmarks andel, der ligger på 0,5%. Dette indikerer, at Færøerne har en relativt stor andel af udenlandspendlere, som hjemtager en stor lønindkomst hjem. Det er et væsentligt bidrag til den disponible nationalindkomst, som også må forventes at blive reduceret, hvis skatteudspillet bliver en realitet.

Centrale overvejelser
Analyser af politiske reformer viser, at skattesystemet er en af de mest effektive måder at adfærdsregulere borgere og virksomheder med henblik på øget produktivitet, råderum og/eller arbejdsudbud. Ser vi på forskning af mobilitet og pendling er resultaterne de samme; de økonomiske incitamenter har stor betydning for lysten til at pendle. Dermed sagt, at vi forventer, at en skatteomlægning, som foreslået af Landsstyret, vil få færre færinger til at pendle. Hvor mange, og om de i stedet flytter til udlandet eller forbliver på Færøerne, ligger dog uden for vores analyse at vurdere. Men den ændrede adfærd vil få en betydning for den færøske samfundsøkonomi. Nedenfor har vi fremhævet en række centrale overvejelser i en beslutningsproces om en eventuel skatteomlægning.

#1 Udenlandspendlere bestrider typisk høj-produktive job
Færinger, som arbejder i udlandet, er generelt ansat i høj-produktive jobs, der kræver et relativt højt kompetence- og vidensniveau. Disse jobs er typisk også relativt højt lønnede. Hvis færinger, som stopper med at pendle, ikke kan få et job svarende til

[4] https://landsstyri.cdn.fo/savn/kbuldbqm/fylgiskjal-2-skattaumskipan-2024-og-2025.pdf?s=JRvI8l3cMyd4bwoGre7v5DKUb3w
[5] https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=BX.TRF.PWKR.DT.GD.ZS&country=

deres kompetenceniveau på Færøerne, kan det øge risikoen for, at de flytter til udlandet. Både flytning til udlandet samt beskæftigelse på et lavere kompetenceniveau kan føre til et tab af indkomst og dermed forbrug på Færøerne, idet et tab af indkomst vil påvirke færingernes købekraft, både indenlandsk og udenlandsk. Dette kan betyde reduceret omsætning i fx detailerhvervene og dermed også faldende indtægter fra moms og afgifter.

#2 Bruttonationalproduktet eller disponibel nationalindkomst
Det er i forlængelse heraf relevant at se på to centrale økonomiske nøgletal. Hvis flere udenlandspendlere i stedet finder beskæftigelse på Færøerne, vil det påvirke bruttonationalproduktet, BNP, positivt. Men i forhold til færingernes mulighed for at opretholde deres levestandard er den disponible nationalindkomst en bedre indikator. Pendlernes årlige lønindkomst på ca. 1 milliard kr. bidrager direkte til Færøernes disponible nationalindkomst samt overskuddet på betalingsbalancen. Derudover genererer disse pendleres indkomst yderligere til økonomisk aktivitet på Færøerne i form af afledt virksomhed, hvor dette tidligere er estimeret til at udgøre ca. 400 mio.kr. Disse indkomster fra udlandet har særlig stor betydning i disse år, hvor en stor andel af værdiskabelsen på Færøerne ender som kapitalindkomst til investorer bosiddende udenfor Færøerne.

#3 Reduceret risikospredning i den færøske økonomi
Flere økonomiske analyser har påpeget sårbarheden i færøsk økonomi på grund af manglede diversifikation i eksporten. Således udgør produkter fra opdrætslaks og fanget fisk hele vareeksporten. Cirka 15% af arbejdsstyrken på Færøerne er beskæftigede i disse to eksporterhverv.

At mange færinger historisk har valgt at bestride højproduktive jobs udenfor Færøerne, skyldes med stor sandsynlighed manglende attraktive jobmuligheder på Færøerne i forskellige perioder. For eksempel sås en betydelig vækst i antallet af udenlandspendlende færinger og disses indkomst i perioden fra årtusindskiftet frem til 2012. Men efter at færøsk økonomi virkelig begyndte at vokse i 2013, har antallet af pendlende færinger og disses indkomst stabiliseret sig.

Hvis fiskeriet svigter eller lakseopdrætsindustrien bliver ramt af kriser – hvilket historisk er sket flere gange – vil det være en fordel for det færøske samfund, at cirka 8-10% af husstandene på Færøerne har deres hovedindtægt i andre lande.

#4 En flygtig finansieringskilde til skatteomlægning
I skatteforslaget fra Finansministeriet påpeges, at der ikke gøres noget ved at ændre ved skatteforholdene for færinger ansat i DIS eller FAS, da disse lønmodtagere betragtes som særligt mobile. Det er korrekt, og det samme gælder for de øvrige pendlere. Derfor kan det vise sig at være en meget flygtig finansieringskilde at afskaffe disse pendleres skattefradrag for en gevinst på 43 mio.kr. årligt.

Groft illustreret betyder forslaget, at 1.000 færinger med indkomst i udlandet vil opleve at få reduceret deres disponible indtægt med i gennemsnit 43.000 kr. pr. husstand for at finansiere en skattelettelse til de øvrige cirka 18.000 husstande på Færøerne. Det vil sandsynligvis få en del af dem til at overveje flytning til udlandet.

Som tidligere nævnt vurderes udenlandspendlende færinger at bidrage med cirka 300 mio.kr. til de offentlige kasser i dag. I Finansministeriets beregninger er der ikke taget højde for nogen dynamiske effekter, men hvis blot en brøkdel af udenlandspendlerne vælger at flytte til udlandet, er der risiko for, at finansieringsgrundlaget for skatteomlægningen udhules. Den estimerede besparelse på 43 mio.kr. årligt svarer til 14% af de 300 mio.kr., som estimeres at ende i de offentlige kasser.

Med venlig hilsen

Majbrit Skov, partner og cheføkonom
Deloitte Economics

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (DTTL), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the "Deloitte organization"). DTTL (also referred to as "Deloitte Global") and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more.